

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 1718/2023
27.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Татјане Ђурица, чланова већа, у парници тужиоца ГРАД БЕОГРАД, кога заступа Градско правобранилаштво Града Београда, против туженог Јавно предузеће СРБИЈАГАС Нови Сад, матични број ..., чији је пуномоћник Александар Тодоровић, адвокат у ..., ради дуга, вредност предмета спора 77.886.883,07 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 4Пж 2650/23 од 25.05.2023. године, у седници већа одржаној дана 27.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

I ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 4Пж 2650/23 од 25.05.2023. године.

II ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 4995/21 од 14.03.2023. године, у ставу I изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе повећањем тужбеног захтева на износ од 77.886.883,07 динара са законском затезном каматом на овај износ почев од 14.03.2023. године. У ставу II изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 77.886.883,07 динара са законском затезном каматом на овај износ почев од 14.03.2023. године, као неоснован. У ставу III изреке, тужилац је обавезан да туженом исплати износ од 1.278.525,00 динара на име трошкова парничног поступка са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 2650/23 од 25.05.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу II и III изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23 – др. закон), Врховни суд је одлучио да ревизија тужиоца није основана.

У доношењу побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју суд у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Наводи ревидента којим указује на постојање повреде из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку нису од значаја, јер према одредби члана 407. став 1. Закона о парничном поступку таква повреда одредаба парничног поступка није разлог за изјављивање ревизије.

Према чињеничном стању утврђеном од стране првостепеног суда, парничне странке закључиле су Уговор III-01 7-82 од 27.03.1995. године, чији је предмет предфинансирање реализације Програма гасификације широке потрошње у насељима на подручју Града Београда за 1995. годину, којим се тужилац обавезао да обезбеди средства за реализацију у износу од 500.000,00 динара, а тужени се обавезао да наведена средства врати у року од 2 године од дана закључења Уговора, односно 27.03.1997. године, валоризована стопом инфлације у СРЈ. Парничне странке закључиле су и Уговор III 02 352-303 од 18.04.1996. године чији је предмет позајмица за предфинансирање радова на гасификацији у складу са Програмом за 1996. годину. Тим Уговором се тужилац обавезао да туженом да позајмицу у износу од 1.000.000,00 динара, а тужени се обавезао да наведена средства врати у року од 2 године од дана закључења Уговора, односно до 18.04.1998. године. Анексом I од 20.01.1997. године Уговора III 02 352 – 303 од 18.04.1996. године, чији је предмет додатна позајмица за предфинансирање радова на гасификацији у износу од 770.000,00 динара, тужени се обавезао да тако позајмљена средства врати у року од 2 године од дана закључења Уговора, односно до 20.01.1999. године. Извод отворених ставки туженог од 19.05.2015. године на дан 31.12.2014. године, потписан је од стране АА у то време запослене код туженог на пословима Руководиоца одељења купаца и добављача, на ком радном месту јој је надређени Руководилац службе, и није имала овлашћења да води пословне књиге и потписује их. Према стању из тог извода, према књигама туженог је стање обавезе 53.619.107,53 динара, док према књигама тужиоца стање обавезе износи 62.775.082,18 динара на дан 31.12.2014. године. Запослена код туженог на пословима Руководиоца службе за рачуноводство била је ББ, овлашћена да води пословне књиге и саставља финансијске извештаје и потписује их као лице одговорно за њихово састављање. Првостепени суд је закључио да је ББ била овлашћена да саставља и потписује и финансијске извештаје, а да АА није имала такво овлашћење, ни за потписивање ИОС од 19.05.2015. године, а за рад је одговарала Руководиоцу службе за рачуноводство. Тужени је оспорио Извод отворених ставки тужиоца од 04.11.2016. године са стањем на дан 31.10.2016. године, од стране ББ – Руководиоца службе за рачуноводство, уз образложење да је предметно потраживање застарело. Према Правилнику о рачуноводству и рачуноводственим политикама туженог од 24.12.2014. године, усаглашавање и усклађивање финансијских пласмана, потраживања и обавеза са дужницима и повериоцима врши се најмање два пута годишње на дан 30.06. и 31.12, слањем обрасца ИОС који садржи потпис или идентификацију одговорног лица у рачуноводству, његовог непосредног руководиоца или Руководиоца

службе за рачуноводство односно руководиоца организационог дела. Тужени је оспоравао тужбени захтев истицањем приговора застарелости потраживања.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд оцењује истакнути приговор застарелости потраживања као основан, јер су обавезе за враћање новчаног износа по уговорима доспеле 27.03.1997. године, 18.04.1998. године и 20.01.1999. године, а тужба је поднета дана 28.08.2017. године, до када је протекао рок за застаревање од 10 година, из члана 371. Закона о облигационим односима. Првостепени суд закључује да потписивањем Извода отворених ставки од стране лица које за то није било овлашћено од стране законског заступника туженог, није дошло до прекида застарелости у смислу одредбе члана 387. став 1. Закона о облигационим односима, јер се потписивање извода отворених ставки од стране неовлашћених лица не може сматрати радњом која од стране дужника јасно исказује вољу за одрицање од застарелости и спремност да се плати застарели дуг, нити такво дејство има евидентирање наведеног потраживања у билансима стања туженог. Сравњење пословних књига је обавеза привредних субјеката према рачуноводственим прописима и када то чини рачуноводствени радник туженог, то не доводи до прекида застарелости јер није реч о радњи предузетој ради измирења или обезбеђења потраживања, већ је циљ такве радње да се отклоне евентуалне грешке у књижењима учесника у промету.

Другостепени суд налази да је првостепени суд на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, па исту потврђује прихватајући у свему разлоге које је дао првостепени суд.

Врховни суд налази да су нижестепени судови правилно применили материјално право када се одбили тужбени захтев због застарелости утуженог потраживања.

Према чињеницама утврђеним у овој парници обавезе по наведеним Уговорима и Анексу доспеле су 27.03.1997. године, 18.04.1998. године и 20.01.1999. године, и применом члана 371. Закона о облигационим односима су застареле, с обзиром да је тужба поднета 28.08.2017. године.

Наводима ревизије указује се да је било места примени одредбе члана 366. став 1. Закона о облигационим односима и одредбе члана 88. став 1. Закона о облигационим односима, тако да се сматра да је уношењем потраживања из извода отворених ставки у биланс стања тужени писмено признао застарелу обавезу, односно накнадно одобрио радње предузете од неовлашћеног лица које је потписало ИОС од чиме се одрекао застарелости.

Предње наводе ревидента, Врховни суд сматра неоснованим из следећих разлога.

Одредбом члана 366. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да се писмено признање застареле обавезе сматра као одрицање од застарелости, док је ставом 2. наведеног члана прописано да исто дејство има давање залогe или ког другог обезбеђења за застарело потраживање.

Из напред цитиране одредбе следи да се писмено признање застареле обавезе тумачи као одрицање од већ настале застарелости, али оно мора бити изричито и

одређено, у односу на повериоца и дужника и одређену обавезу. Исто дејство као и писмено признање застареле обавезе има и давање залогe или ког другог обезбеђења за застарело потраживање.

Према одредбама члана 18. Закона о рачуноводству („Сл. гласник РС“, бр. 62/2013) који је био на снази у време потписивања извода отворених ставки од 19.05.2015. године, правна лица и предузетници су дужни да пре састављања финансијских извештаја усагласе међусобна потраживања и обавезе, што се доказује одговарајућом исправом. Правна лица која састављају Напомене уз финансијске извештаје дужна су да у том извештају обелодане неусаглашена потраживања и обавезе у укупном износу. Из таквих норми произилази закључак да је извод отворених ставки веродостојна рачуноводствена исправа у којој се приказују неплаћене фактуре, која садржи све податке потребне за књижење у пословним књигама, чија је сврха усаглашавање износа дуговања и потраживања у пословним књигама. Из тога даље произилази да се у изводу отворених ставки приказују прокњижена дуговања и потраживања, на основу којих стања књижења се сачињавају биланси стања. Застарелост потраживања не престају, већ престаје могућност да се остваре у судском поступку. Стога се у изводу отворених ставки приказују и застарела потраживања евидентирана у књиговодству дужника и повериоца.

Код такве сврхе извода отворених ставки произилази да се дужник не одриче од застарелости када испуњава законску обавезу да усагласи стање потраживања и обавеза са повериоцем. Потписивање извода отворених ставки од стране лица које није законски заступник дужника не може се сматрати писменим признањем застареле обавезе, јер такво писмено не садржи изричито признање застареле обавезе, нити се из таквог потписа може закључити да такву вољу има и законски заступник дужника. Међутим, када извод отворених ставки за дужника потпише законски заступник, или од њега непосредно овлашћено лице, према садржини таквог извода отворених ставки та исправа би могла значити признање дуга и, у случају да је у моменту давања такве изјаве о признању дуг већ застарео, сматрало би се одрицањем од застарелости писменим признањем застареле обавезе у смислу члана 366. Закона о облигационим односима. То у овој ситуацији није испуњено. Сама чињеница евидентирања дуговања у билансу стања дужника не значи признање дуга које би прекидало застаревање, нити одобравање потписаног извода отворених ставки од стране лица које није законски заступник дужника, нити од њега непосредно овлашћено лице, у смислу да му се даје значење одрицања од застарелости.

У конкретном случају, потписивање извода отворених ставки од стране лица које није законски заступник дужника, нити је од законског заступника за то непосредно овлашћен, нема карактер изјаве о признавању дуга, нити изјаве о одрицању од застарелости, већ представља документ који се користи приликом међусобног усаглашавања књиговодственог стања потраживања и обавеза.

Стога, како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози о којима ревизијски суд води рачуна по службеној дужности, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одбио ревизију као неосновану.

Одлуку у ставу другом изреке, Врховни суд, донео је применом одредбе члана 154. став 1. Закона о парничном поступку, јер трошкови на име одговора на ревизију и таксе за ревизију нису трошкови који су били потребни за вођење парнице.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић